

Mårslet den 22. april 2012

Folketingets Socialudvalg
Christiansborg
Holmens Kanal 22
1060 København K

Vedr.: Lovforslag nr. 141 om servicelovens § 64

Jeg har med stor undren og bekymring læst lovforslaget om, at kommunalbestyrelsen under en undersøgelse efter servicelovens § 50 uden dommerkendelse eller en anden myndigheds afgørelse skal have ret til at komme ind i private hjem.

Jeg mener, der er meget væsentlige grunde til, at dette lovforslag ikke bør vedtages. Grundene hænger naturligvis sammen, men helt overordnet mener jeg, at grundlæggende demokratiske retssikkerhedsbetragtninger i sig selv må betyde, at et forslag af denne karakter ikke kan vedtages af Folketinget.

Et indgreb i grundlovs- og konventionssikrede rettigheder kræver jo efter sædvanlige retsprincipper krav om skærpet hjemmel.

Den foreslåede ændring er i det mindste problematisk både i forhold til Grundlovens § 72 og Menneskerettighedskonventionens artikel 8 og det kan undre, at der i forarbejderne tages så lemfældigt på en grundlovsbestemmelse, som tilfældet er.

Af hensyn til de udsatte børn er det naturligvis nødvendigt, at børneområdet er et pligtområde for kommunen og at kommunen har særlige beføjelser, når det er nødvendigt at gribe ind over for børns skadelige opvækstvilkår.

I et retssamfund er det dog samtidig en helt uomgængelig nødvendighed, at statsmagtens beføjelser til at foretage indgreb i borgerens privatliv skal være sagligt meget velbegrundede og stå i et rimeligt forhold til det gode, der kan opnås ved indgrebet. Endelig er det naturligvis helt afgørende at de største indgreb også er ledsaget af særlige retsgarantier.

Det er min klare opfattelse, at lovforslaget ikke lever op til ovennævnte betingelser.

For det første er det et meget svagt kriterium, der skal være opfyldt for, at kommunen **skal** iværksætte en undersøgelse efter § 50 og på denne måde få adgang til alle relevante fortrolige og private oplysninger om barnet og familien.

Dette svage kriterium giver efter gældende ret kommunen pligt og ret til at undersøge barnets forhold, mens afgørelser uden forældremyndighedens samtykke, der skal kunne tvangsfuldbyrdes forudsætter en afgørelse i børn og unge-udvalget. I disse tilfælde, hvor der ikke foreligger samtykke, skal et stærkere kriterium som bekendt være opfyldt.

At lovforslaget gør dette stærkere kriterium til en forudsætning for kommunens ret til at skaffe sig adgang til borgerens private hjem skærper naturligvis *teoretisk* grundlaget for iværksættelse af dette sagsbehandlingsskridt, men den særlige beskyttelse, der efter gældende ret er forbundet med vurderinger i forhold til dette kriterium, er ikke til stede efter lovforslaget.

Det vil dog ikke kun på grund af forskydningen i kompetencen mellem kommunalbestyrelsen og børn og unge-udvalget være et meget alvorligt skridt at tage. Parterne vil på denne måde heller ikke få adgang til de særlige retsgarantier, der er forbundet med afgørelser i børn og unge-udvalget og vil således hverken kunne bistås af gratis advokat eller være omfattet af de særlige regler om klage.

At lovforslaget gør forældrenes manglende samarbejde til en særlig (skærpende) omstændighed er helt usædvanligt uheldigt. På denne måde at 'straffe' borgere for ikke at samarbejde med det offentlige i sager, de ikke selv har rejst, giver mindelser om Kafka og burde måske også vurderes ud fra overvejelser, om borgeren på baggrund af dette pres risikerer at inkriminere sig selv.

Skulle disse betragtninger i sig selv ikke betyde, at Socialudvalget og/eller Folketinget ud fra en streng retlig vurdering vil undlade at vedtage lovforslaget, mener jeg det nøje bør overvejes, hvad det er, der vil kunne opnås ved dette usædvanlige indgreb.

Det er jo ingen hemmelighed, at forslaget kommer efter en lang række meget alvorlige sager, hvor kommuner ikke har grebet tilstrækkeligt tidligt og adækvat ind over for børns meget skadelige opvækstvilkår.

Jeg har selv været den første til gentagne gange at kritisere kommunernes håndtering af denne type sager og mener bestemt ikke, at børnene har fået den rette hjælp, men efter min opfattelse ville det foreliggende lovforslag i de sager, jeg har kendskab til, ikke have ændret ved det svigt, disse børn har været udsat for.

I Brønderslev-sagen var Lolland Kommune i flere år, før der blev grebet ind, i besiddelse af rigeligt med oplysninger om hjemmets stand og forældrenes manglende evne til at drage omsorg for børnene. Kommunen havde selv ved flere lejligheder været på besøg i hjemmet, ligesom politiets underretninger var ledsaget af billeder, som det er vanskeligt at forestille sig, ikke ville have kunnet underbygge en tvangsfjernelse, hvis sagen var blevet forelagt børn og unge-udvalget. Ankestyrelsen afgjorde jo også efterfølgende, at Lolland Kommune havde været passiv, hvorfor det nu er denne kommune, der betaler for børnenes anbringelse.

I Rebild-sagen har kommunens ansatte haft deres faste gang i familien igennem en længere periode, mens overgrebene fandt sted.

Det er således vanskeligt at se, at lovforslaget ville have betydet en bedre indsats over for disse udsatte børn.

Endelig mener jeg, at lovforslaget trænger til en præcisering. Hvis kommunen skal udstyres med denne meget indgribende ret, må den efter min opfattelse være ledsaget af en række præciseringer. Det bør således som minimum klart fremgå af loven, hvor mange gange kommunen må skaffe sig adgang, hvor længe den må befinde sig i borgerens hjem, om den må rode i borgerens ting og gemmer eller bare se sig omkring.

Jeg har tidligere på året sendt et brev til Socialministeren (vedlægges som bilag) om en lang række overvejelser, jeg har gjort mig om dette meget komplekse område og en af mine hovedpointer i brevet er, at det er flere helt fundamentale problemstillinger, der gør sig gældende, herunder at sagsbehandlerne ikke i tilstrækkelig grad evner at løse den opgave, som Folketinget har vedtaget, at de skal. Det er der mange grunde til – og en del af dem ligger uden for den enkelte ansatte.

Jeg vil opfordre Socialudvalget og Folketinget til ikke at vedtage dette lovforslag, så der ikke med så tvivlsom en 'gevinst' for øje brydes med helt fundamentale retsprincipper.

I stedet er tiden inde til en gennemgribende og omhyggelig analyse af hele børneområdet – som ikke kan foretages på et par måneder – således at der ikke fortsættes i samme spor, hvor de samme kommuner, der til fulde har vist, at de ikke magter saglig sagsbehandling og opgaven med at beskytte de udsatte børn tilstrækkeligt, tillægges stadig flere beføjelser til at gribe ind.

(Ved samme lejlighed kunne der så ryddes op i hjemlen i § 64 til at tvangsfuldburde afgørelser efter § 57b).

Med venlig hilsen

Lektor, cand. jur. Bente Adolphsen
Langballevej 158
8320 Mårslet